

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO VILNIAUS SALININKŲ GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau - SPPIVT aprašas) parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija, LR Švietimo įstatymu, LR Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, LR Vietos savivaldos įstatymu, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu 2016 m. birželio 30 d. Nr. 30-1602 „Dėl patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu“, LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2017 m. kovo 22 d. Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu 2020 m. balandžio 21 d. Nr. V-582 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje“, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

2. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Vilniaus Salininkų gimnazijoje tvarkos aprašo paskirtis – padėti mokyklai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. SPPIVT aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Vilniaus Salininkų gimnazijoje.

4. SPPIVT aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą/patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą/patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti pasirašytinai su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais.

6. SPPIVT apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **smurtas** – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį.

6.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **elektroninės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.4. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

6.6. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.7. **smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.8. **smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.9. **smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai (toliau - VGK), klasių vadovai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. Mokyklos vadovas yra atsakingas už SPPIVT aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą kasmet koordinuoja VGK nariai:

9.1. kiekvienų mokslo metų pabaigoje inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus (VŠĮ Vaikų linijos klausimynas 1 priedas);

9.2. surenka duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą/patyčias ir atlieka jų analizę ir aptarimą VGK posėdžiuose (pranešimo formos 2 priedas);

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis rengia smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį VGK posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl SPPIVT aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovai kas mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą/patyčias, informuoja VGK narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu/patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

11. Visais įtariamų ir realių patyčių/smurto atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas naudojasi Vilniaus Salininkų gimnazijos direktoriaus įsakymu 2017 m. sausio 25 d. Nr. V-23 (1.3) patvirtinta Kasdienio reagavimo „Čia ir dabar“ susidūrus su patyčių situacijomis tvarka ir imasi tokių veiksmų (4 priedas):

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias/smurta – nutraukia bet kokius tokių įtarimų keliančius veiksmus;

11.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi/smurtauja mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus), institucijas (pvz. policiją, greitąją pagalbą);

11.4. mokytojas dalykininkas, administracijos atstovas, švietimo pagalbos specialistas informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą/patyčias, užpildo pranešimo apie patyčias/smurta formą;

12. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

12.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

12.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

12.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

12.4. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

13. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias/smurta:

13.1. užpildo pranešimo apie patyčias/smurta formą;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

14. Klasės vadovas, nesiliaujant patyčioms/smurtui ar esant sudėtingesniais atvejais, kreipiasi į mokyklos VGK ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

15. Mokyklos VGK įvertinusi turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

16. Mokiniui, pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurta, informuoja mokyklos vadovą, kuris imasi LR įstatymuose ir teisės aktuose, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymuose ir mokyklos vidaus dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus/smurtavus iš/prieš mokinio (-į), asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurta, informuoja mokyklos vadovą, kuris imasi LR įstatymuose ir teisės aktuose, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymuose, ir mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Kitiems patyčių/smurto dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

19. Tais atvejais, kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą (PPT).

IV. MOKYKLOS DARBUOTOJŲ INTERVENCIJOS VEIKSMAI, KILUS ĮTARIMUI DĖL GALIMO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE

20. Bet kuris mokyklos darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. balandžio 21 d. Nr. V-582 įsakymu „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje“ ir imasi tokių veiksmų:

21. Mokyklos darbuotojų veiksmai (mokyklos darbuotojų veiksmų sekos schema kilus įtarimui dėl vaiko galimai patirto smurto artimoje aplinkoje pateikta 4 priede):

21.1. bet kuris mokyklos darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas, raštu arba elektroninio ryšio priemonėmis - raštu, apie tai praneša mokyklos vadovui arba jo įgaliotam asmeniui. Pranešime turi būti užfiksuoti požymiai ir visos aplinkybės, kurios sukėlė įtarimą dėl smurto artimoje aplinkoje (pvz., vaiko elgesio ir emocijų pokyčiai, vaiko pasisakymas, vaiko ir jo atstovo pagal įstatymą bendravimo ypatumai ar kita). Nesant galimybei pranešti mokyklos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, mokyklos darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tiesiogiai praneša Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinių skyrių kontaktai: <https://vaikoteises.lt/struktura-ir-kontaktai/kontaktai/teritoriniai-skyriai/>) ir (ar) policijai. Mokyklos darbuotojas apie įtarimą, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, esant galimybei, nedelsdamas praneša mokyklos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui;

21.2. mokyklos vadovas, jo įgaliotas asmuo ir (ar) mokyklos darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tačiau dar negalintis užtikrintai to teigti, gali konsultuotis su mokyklos Vaiko gerovės komisijos nariais, koordinuojančiais smurto prevencijos veiklos sritį, arba švietimo pagalbos specialistais (psichologu ar socialiniu pedagogu); nesant galimybių mokykloje — konsultuotis su savivaldybės švietimo pagalbos ar pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais. Mokyklos vadovas, jo įgaliotas asmuo ir (ar) mokyklos darbuotojas (kuriam vaikas atsiskleidė patiriantis smurtą, arba turintis gerą emocinį ryšį su vaiku, arba pastebėjęs smurto požymius) gali inicijuoti pokalbį su vaiku, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje. Pokalbio su vaiku, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje, ypatumai pateikiami 5 priede;

21.3. mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, gavęs pranešimą iš mokyklos darbuotojo apie vaiką, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai;

21.4. mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, pranešęs apie vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai, informuoja mokyklos vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos vaikui organizavimo ir (ar) teikimo;

21.5. mokyklos Vaiko gerovės komisija aptaria vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį ir bendradarbiaudama su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniu skyriumi nustato švietimo ir (ar) kitos pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį (psichologinės pagalbos vaikui mokykloje, švietimo pagalbos ar pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, emocinės paramos telefonu ar kita), bendradarbiavimo su vaiko atstovais pagal įstatymą, kitomis institucijomis, užtikrinančiomis vaiko teisių apsaugą ir teikiančiomis pagalbą vaikui ir šeimai, aspektus (įstaigų, teikiančių pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems vaikams, kontaktai pateikti internete www.jaunimolinija.lt/lt/infobankas).

22. Nepranešimas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą įgyvendinančioms institucijoms ir mokyklos darbuotojams atlikti pavestas funkcijas.

VILNIAUS SALININKŲ GIMNAZIJOS MOKINIŲ KLAUSIMYNO APIE PATYČIAS FORMA

1. Kas tu esi? A) mergaitė B) berniukas.

2. Kiek Tau metų ? (įrašyk skaičių) _____

3. Kurioje klasėje mokaisi ? (įrašyk skaičių) _____

4. Kaip saugiai tu jautiesi savo mokykloje?

a) labai saugiai	b) saugiai	c) kartais saugiai
d) kartais nesaugiai	e) nesaugiai	f) visiškai nesaugiai.

5. Kaip dažnai kiti mokiniai tyčiojosi iš Tavęs (per paskutinius 2 mėnesius) ?

a) niekada;	b) 1-2 kartus;	c) 2-3 kartus per mėnesį;
d) 1 kartą per savaitę	e) keletą kartų per savaitę.	

6. Koku būdu iš Tavęs tyčiojosi per paskutinius 2 mėnesius :

	niekada	1-2 kartus	2-3 kartus per mėn.	1 kartą per sav.	keletą kartų per sav.
Mušdavo					
Stumdydavo					
Įspirdavo					
Gadindavo Tavo daiktus					
Atimdavo Tavo pinigus ar kitus daiktus					
Ignorudavo ar nebendraudavo su Tavimi					
Apkalbinėdavo Tave					
Prasivardžiuodavo, erzindavo Tave					
Grasindavo Tau					
Apspjaudydavo Tave					
Rašydavo įžeidinėjančius ir nemalonus užrašus apie Tave					
Iš Tavęs tyčiojosi kitais būdais (įrašyk savo variantą)					
.....					

7. Kuriose mokyklos vietose iš Tavęs tyčiojosi? (kiekvienoje eilutėje varnelė pažymėk atsakymą varnelė)

	Niekada	Kartais	Dažnai
Koridoriuose			
Kabinetuose			
Valgykloje			
Tualetė			
Mokyklos kieme ar teritorijoje			
Kitoje vietoje (įrašyk savo variantą)			
.....			

8. Kaip Tu reaguoji, jeigu iš Tavęs tyčiojosi? (kiekvienoje eilutėje varnelė pažymėk atsakymą varnelė)

	Niekada	Kartais	Dažnai
Atsakau skriaudėjams tuo pačiu			
Papasakoju tėvams			
Papasakoju mokytojams			
Nesiimu jokių veiksmų			
Stengiuosi parodyti, kad manęs tai nejaudina			
Tavo (įrašyk)			
.....			
.....			

9. Kaip dažnai mokytojai tyčiojasi iš kitų mokinių ?

Niekada	Kartais	Dažnai
---------	---------	--------

10. Ar Tu kada nors tyčiojiesi iš kitų mokinių :

Niekada	Kartais	Dažnai
---------	---------	--------

11. Ką Tu galėtum padaryti tam, kad sustabdytum patyčias mokykloje? (įrašyk)

.....

.....

12. Ką mokytojai galėtų padaryti tam, kad sustabdytų patyčias mokykloje? (įrašyk)

.....

.....

.....

13. Jei mokytojai mato, kad yra tyčiojamasi iš mokinių, ar jie stabdo patyčias?

Niekada	Kartais	Dažnai
---------	---------	--------

14. Kaip Tu dažniausiai elgiesi, kai mokykloje pamatai patyčių situaciją? (apibrauk atsakymą)

a) nė karto nemačiau	b) stebiu ir nesikišu, bet tyliai palaikau skriaudėjus
c) stebiu ir nesikišu, bet tyliai palaikau patyčias patiriantį	d) kreipiuosi į suaugusius
e) prisijungiu prie skriaudėjų	f) aktyviai bandau apginti tą, iš kurio tyčiojasi
g) kitas variantas (įrašyk)	

15. Ar yra buvę, kad dėl patyčių per pastaruosius 2 mėnesius elgeisi taip, kaip yra nurodyta žemiau:

	niekada	1-2 kartus	2-3 kartus per mėn.	1 kartą per sav.	keletą kartų per sav.
Nenuėjai į mokyklą					
Nenuėjai į kai kurias pamokas					
Vengei vietų mokykloje, kur galima sulaukti patyčias					

VILNIAUS SALININKŲ GIMNAZIJOS PRANEŠIMO APIE PATYČIAS/SMURTĄ FORMA

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias/smurtą:	
Kam pranešta:	
Kada įvyko (data, val.):	
Kur įvyko:	
Kokia patyčių/smurto forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; ☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio/asmens, <u>patyrusio patyčias/smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio/asmens, <u>kuris tyčiojosi/smurtavo</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio/asmens, <u>stebėjusio patyčias/smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

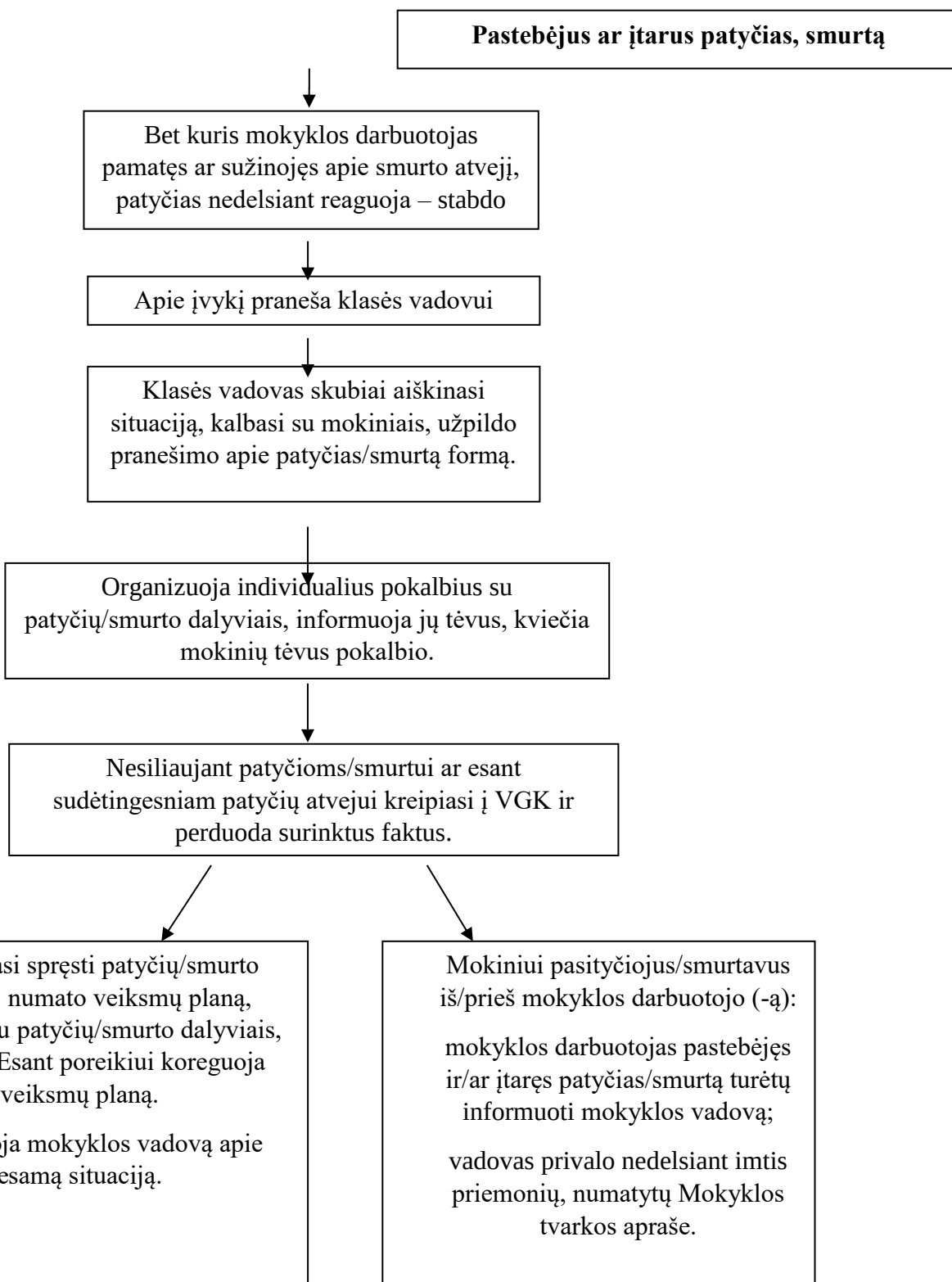
Išsamesnė informacija apie įvykį:

--	--

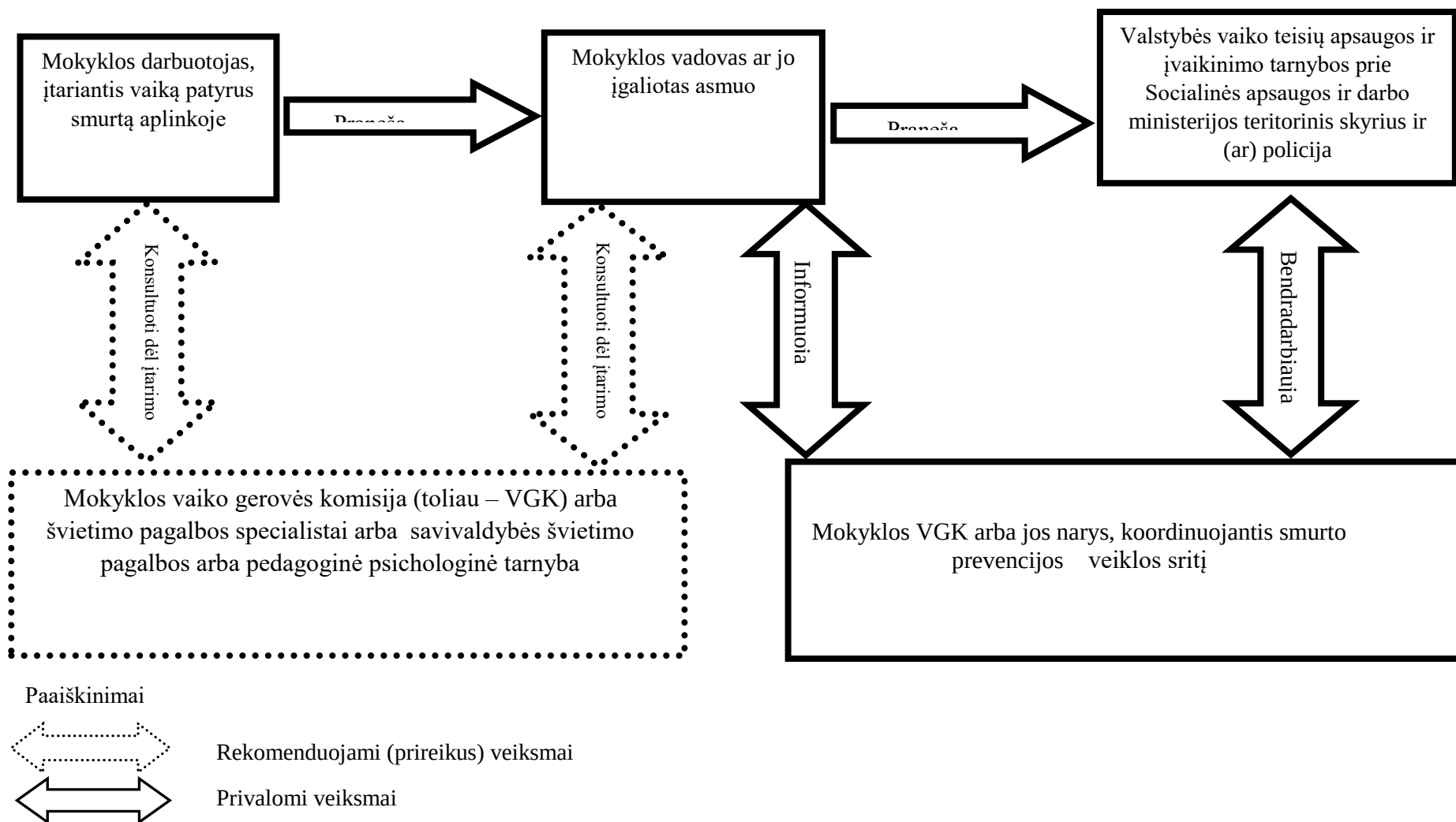
Veiksmų po įvykio, planas:

Su asmeniu, patyrusiu patyčias/smurta	
Su asmeniu, kuris tyčiojosi/smurtavo	
Su stebėtojais	
Su patyčių/smurto dalyvių tėvais	
Su kitais mokyklos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

VILNIAUS SALININKŲ GIMNAZIJOS REAGAVIMO Į PATYČIAS/SMURTĄ PLANAS

VILNIAUS SALININKŲ GIMNAZIJOS DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA, ĮTARUS, KAD VAIKAS GALIMAI PATYRĖ SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE

MOKYKLOS DARBUOTOJO POKALBIO SU VAIKU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, YPATUMAI

Mokyklos darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš vaiką požymius vaiko kūne, elgesyje, emocijose ar vaiko atstovų pagal įstatymą bendravime su vaiku, turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su vaiku mokyklos darbuotojas turėtų atkreipti dėmesį į kai kurias pokalbio ypatybes:

- ✓ sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam klasėje), kad vaiko nerimas sumažėtų;

- ✓ atsisėsti šalia vaiko arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą);

- ✓ klausti vaiko, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz., „Šiandien pastebėjau mėlynės ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynės padarė?“);

- ✓ ramiai išklausti vaiką, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek vaikas nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam vaikas atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti vaiką, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius;

- ✓ tikėti vaiku: jei vaikas prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei vaikas išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;

- ✓ nuraminti vaiką, palaikyti jį: vaikui atskleisti smurtą veikiausiai reikėjo sukaupti daug drąsos. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos (pvz., „gerai, kad tu man pasakei apie tai“, „man gaila, kad tau taip atsitiko“);

- ✓ nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti vaiko: svarbu yra vaikui perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;

- ✓ skatinti vaiką pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad vaikas patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia;

- ✓ klausiant, kalbant vartoti suprantamus vaikui žodžius, sąvokas, atitinkančias vaiko amžių, pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosius ugdymosi poreikius;

- ✓ suprasti, kad vaikas gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens (pvz., jei vaiką seksualiai tvirkino tam tikras asmuo, vaikas gali išgyventi labai prieštaringus jausmus – meilę smurtautojui ir neapykantą jam už padarytą skriaudą), vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių;

- ✓ patvirtinti vaikui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą;

- ✓ pokalbio metu patikinti vaiką, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;

- ✓ klausyti vaiko ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: vaiką gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti vaiką, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės išpildyti (pvz., nereiktų vaikui sakyti „Tavo mama nenusimins“);

- ✓ paaiškinti vaikui (atsižvelgiant į vaiko amžių ir supratimą), kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų imsis mokyklos darbuotojas vaikui apsaugoti;

- ✓ būti prieinamu vaikui, nepalikti jo vieno su savo problema, mintimis ir jausmais.

Rekomenduojama vaiko papasakotas smurtinės situacijos detales užrašyti kaip įmanoma tiksliau, cituojant vaiko kalbą: kada prasidėjo smurtas, kas tai darė, kas apie tai žino / žinojo, kam vaikas yra dar pasakojęs ar (ir) kodėl nepasakojo, kokie, vaiko supratimu, buvo smurtautojo motyvai, kaip vaikas jautėsi po smurtinio įvykio. Mokyklos darbuotojas turėtų įvertinti, kiek vaiko pasakojimas galimai realistiškas, ar vaiko nurodomos aplinkybės, faktai atitinka sužalojimų turinį, sunkumą (pvz., ant vaiko rankos matoma suaugusio asmens plaštakos dydžio mėlynė, o vaikas sako, kad jam per ranką sudavė penkiametis brolis). Svarstyti apie vaiko patiriamą smurtą galima, kai vaiko sužalojimai yra neįprasti, jo pasakojimas atrodo neįtikinamas. Svarbu prisiminti, kad smurtą patyrę vaikai dažnai neprisipažįsta, kas ir kaip prieš juos smurtavo, dėl įvairių priežasčių: galvoja (ar yra įtikinti), kad yra patys kalti dėl tokio elgesio su jais; nori būti ištikimi savo smurtautojui; bijo smurto atskleidimo pasekmių ar pan.

Kalbantis su vaiku neleistina:

- ✓ žadėti tai, ko nebus galimybės ištesėti, pvz., „tau daugiau nieko blogo neatsitiks“;
- ✓ versti vaiką detaliam pasakoti apie patirtą smurtą. Svarbu leisti jam kalbėti tiek, kiek jam norisi;
- ✓ vertinti ir klausinėti vaiką apie jo jausmus smurtautojui;
- ✓ klausiti vaiko, kodėl jis anksčiau nepasakė / nesipriešino smurtui; tai vaikui gali sustiprinti kaltės jausmą; jei yra žinoma, kas yra smurtautojas, leisti jam susitikti su vaiku; šiuos klausimus turi spręsti policija ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniai skyriai;
- ✓ leisti vaikui atsiskleisti prie kitų vaikų. Reikia saugoti ir gerbti jo privatumą, neatskleisti ir neaptarinėti informacijos su įvykiu nesusijusiems asmenims.

SVARBU: mokyklos darbuotojo įtarimai dėl vaiko galimai patiriamo smurto nėra įrodymai. Įrodymų rinkimas – teisėsaugos specialistų kompetencija.

Skubia vaiko apsauga būtina pasirūpinti, kai:

- ✓ kyla akivaizdus pavojus vaiko fizinei, psichinei sveikatai;
 - ✓ nėra maisto, vaikas badauja;
 - ✓ nesaugu dėl higienos stokos (pvz.: tikimybė infekcijoms, nes nėra geriamo vandens ir pan.);
 - ✓ dėl psichikos sveikatos sutrikimų paūmėjimų vaiko atstovai pagal įstatymą nėra pajėgūs pasirūpinti vaiko fiziniais, psichologiniais, socialiniais poreikiais;
 - ✓ yra tikimybė, kad vaiko atstovai pagal įstatymą, vartojantys psichoaktyvias medžiagas (alkoholį, narkotikus) ir apsvaigę nuo jų, artimiausiu metu nesiliaus to daryti.
-